

VARHAISKASVATUKSEN KIUSAAMISEN EHKÄISYN SUUNNITELMA 2024—2025 - ATALAN VARHAISKASVATUSYKSIKKÖ

Sisällysluettelo

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma
2. Mitä kiusaaminen on?
3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?
4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa
5. Kiusaamiseen puuttuminen
6. Yksikön omat tarkennukset

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma

Tämä on Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen kiusaamisenehkäisyn suunnitelma. Kiusaamisenehkäisyn suunnitelma tehdään jokaiseen varhaiskasvatusyksikköön. Suunnitelma sisältää kaikkia yksiköitä koskevan kaupunkitasoisen osion sekä jokaisen varhaiskasvatusyksikön omat tarkennukset.

LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Lapsella on oikeus turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön

**Varhaiskasvatuslaki
(540/2028, 10 §)**

**Lasta tulee suojata
väkivallalta, kiusaamiselta
ja muulta häirinnältä.**

**YK:n lasten
oikeuksien sopimus**

**Jokaisella lapsella on
oikeus turvalliseen
ympäristöön.**

Tampereen varhaiskasvatussuunnitelma 2022

**Varhaiskasvatusyksiköissä laaditaan kiusaamisen
ehkäisemisen suunnitelma yhdessä lasten,
huoltajien ja henkilöstön kanssa osana yksikön
toimintasuunnitelmaa.**

**Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä
ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti
osana toimintakulttuurin kehittämistä.**

2. Mitä kiusaaminen on?

Kiusaaminen on tahallista ja haitallista käyttäytymistä, joka aiheuttaa pahaa mieltä. Kiusaaminen on ryhmäilmiö, joka perustuu lasten väliin sosiaalisiin suhteisiin. Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee vallan epätasapaino, jossa kiusaaja tai kiusaajat ovat ylivoimaisessa asemassa uhriin nähden esimerkiksi iän, kavereiden määrän, taitojen tai fyysisen vahvuuden suhteen. Kiusaaminen on toistuvaa toimintaa, joka kohdistuu yksisuuntaisesti samaan henkilöön.

Lapset vasta harjoittelevat sosiaalisia taitoja, eikä empatiakyky ole vielä täysin kehittynyt. On hyvä huomioida, että lapsilla voi olla haastavia vuorovaikutus- ja ristiriitatilanteita myös ilman, että kyse on kiusaamisesta.

KIUSAAMISEN ILMENEMISMUOTOJA VARHAISKASVATUSIKÄISILLÄ LAPSILLA

Kiusaaminen voi olla fyysistä, sanallista tai epäsuoraa.

FYYSINEN

Töniminen
Nipistely
Lyöminen
Vaatteiden
repiminen
Tukistaminen
Pureminen
Potkiminen

SANALLINEN

Haukkuminen
Lällättely
Piirteiden
kommentointi
Matkiminen
Nimittely

EPÄSUORA

Puhumatta
jättäminen
Tavaroiden
vieminen
Leikkien
sotkeminen
Uhkailu
Huijaaminen

Mukaillen: Kirves & Stoor-Grenner 2010

3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?

Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen vastainen työ on ennen kaikkea vuorovaikutustaitojen sekä ryhmässä toimimisen harjoittelua ja tunnetaitojen opettelua. Henkilöstön aktiivinen läsnäolo arjen kaikissa tilanteissa on lapsiryhmän turvallisuuden ja myönteisen ilmapiirin perusta. Jatkuva havainnointi ja havainnoista keskustelu tiimin kesken mahdollistaa kiusaamiseen puuttumisen.

Lapsille aikuisten johdonmukainen toiminta ja yhteisesti sovitut pelisäännöt ja sopimukset luovat selkeyttä toimintatapoihin ja omalta osaltaan ennaltaehkäisevät ristiriitatilanteita ja kiusaamista.

TURVALLISEN ILMAPIIRIN LUOMINEN JA KAVERITAITOJEN TUKEMINEN

MYÖNTEINEN VUOROVAIKUTUS

- Eleet, ilmeet ja kehonkieli
- Positiivinen ilmapiiri, myös aikuisten välillä
- Sensitiivinen kohtaaminen
- Huomio vahvuuksiin, onnistumisiin ja yrittämiseen
- Nähdä ja kuulla tulemisen varmistaminen

RYHMÄYTYMINEN

- Me-hengen vahvistaminen koko toimintakauden ajan
- Yhdessä mietityt säännöt ja sopimukset
- Pienryhmätoiminta

TURVATAIDOT

- Kehotunnekasvatus
- Omien rajojen tunnistaminen
- Toisten rajojen kunnioittaminen

4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa

Tunteet ohjaavat voimakkaasti lapsen käyttäytymistä ja toimintaa. Tunteet ovat läsnä kaikissa arjen tilanteissa ja niiden säätelyä ja ohjausta tulee harjoitella. Tunnetaidot tarkoittavat kykyä tunnistaa, nimetä, ilmaista ja säädellä omia tunteita. Taitojen karttuessa lapsi oppii ymmärtämään, että myös muilla on tunteet ja se toimii pohjana ympäristön ymmärrykselle ja empatiakyvyn kehittymiselle. Kaikkiin tunteisiin liittyy aina jokin syy. Tunnetaitokasvatukseen kuuluu, että lapset oppivat ymmärtämään näitä syitä tunteiden taustalla. Aikuisella on suuri rooli tunnetaitojen kehittymisen tukemisessa. Parhaimmillaan hyvät tunnetaidot lisäävät lapsen hyvinvointia ja turvallisia ihmissuhteita.

MITEN TUNNETAITOJEN KEHITTYMISTÄ TUETAAN?

Aikuisen malli kaikissa vuorovaikutustilanteissa

Arjessa tunteiden läpikäyminen ja sanoittaminen

Tunteiden äärelle pysähtyminen

Aikuisen sensitiivisyys, läsnäolo ja kunnioittava suhtautuminen

Materiaalien hyödyntäminen (kuvakortit, kirjallisuus, sadut, laulut)

Leikki

5. Kiusaamiseen puuttuminen

MITEN KUSAAMISEEN PUUTUTAAN?

5.1. Kiusaamiseen puuttuminen varhaiskasvatuksessa

Kiusaamistilanteiden huomaaminen ja niihin puuttuminen edellyttää henkilöstöltä läsnäoloa ja jatkuvaa havainnointia. Aikuisilla on velvollisuus puuttua välittömästi kaikkiin tilanteisiin, joissa lapsi kokee tulleen kiusatuksi. Lapsen kokemusta kiusatuksi tulemisesta ei tule koskaan vähätellä tai mitätöidä.

Arjessa tapahtuvat yksittäiset konfliktit ja riidat voidaan yleensä ratkaista heti. Sen sijaan kiusaamisen selvittely vaatii pidempää työskentelyä, jossa tarkastellaan kiusaamisen kaikkien osapuolten sekä koko ryhmän tilannetta yhdessä huoltajien kanssa. On tärkeää huomioida, että myös kiusannut lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja apua. Jokainen kiusaamistilanne edellyttää johdonmukaista jatkoseurantaa kiusaamisen loppumisen varmistamiseksi.

6. Yksikön omat tarkennukset

YKSIKÖN OMAT TARKENNUKSET

6.1. Yksikkömme mahdollisia tarkennuksia turvallisen ilmapiirin luomiseen sekä tunne- ja kaveritaitojen tukemiseen

- Aikuisen läsnäolo ja malli arjen kaikissa tilanteissa
- Jokainen huomioidaan yksilönä.
- Me-hengen luominen/ryhmytyminen osana ryhmän pedagogisen suunnitelman tavoitteita
- Säännöllistä keskustelua kiusaamisesta (mitä kiusaaminen on, mitä pitää tehdä, jos tuntee tulleen kiusatuksi tai näkee kiusaamista
- Minkälainen on hyvä kaveri?
- Yhteisiä leikkejä/retkiä, mitkä vahvistavat yhteenkuuluvuuden tunnetta
- Talon yhteiset toimintahetket, missä kaikki ryhmät koolla
- ”Rikotaan” ryhmärajoja: lapset pääsevät tutustumaan ja leikkimään kaikkien kanssa
- Tunne- ja kaveritaitojen opettelussa ja tukemisessa on tärkeää sanoittaa tunteita. Niitä harjoitellaan mm. kirjojen, tunnekorttien ja yhteisen keskustelun, yhteisten leikkien ja tuetun leikin kautta
- Vuorovaikutustaitojen sekä ryhmässä toimimisen harjoittelua
- Havainnointi ja havainnoista keskustelu tiimin kesken
- Henkilöstön johdonmukainen toiminta ja yhteisesti sovitut pelisäännöt ja sopimukset
- Myönteinen vuorovaikutus: Eleet, ilmeet ja kehonkieli, Positiivinen ilmapiiri, myös aikuisten välillä, Sensitiivinen kohtaaminen, Huomio vahvuuksiin, onnistumisiin ja yrittämiseen, Nähdä ja kuulla tulemisen varmistaminen
- Pienryhmätoiminta
- Turvataidot: Kehotunnekasvatus, omien rajojen tunnistaminen, toisten rajojen kunnioittaminen

6.2. Millä konkreettisilla toimintatavoilla kiusaamiseen puututaan?

- Aikuinen havainnoi, puuttuu tilanteisiin, keskustelee ja ohjaa. Ennakointi.
- Atalan päiväkodissa on käytössä Pisara puuttumisen malli, jossa kuunnellaan kaikkia osapuolia, ei etsitä syyllisiä.
- Ristiriitatilanteessa työntekijä sanoittaa tunteita ja käy yhdessä lasten kanssa tilannetta läpi.
- Toimintakauden alussa lasten kanssa yhdessä sovitaan ryhmän säännöistä, joita työntekijä muistuttaa arjessa.
- Kuvatuki, liikennevalokortit, kaveritaitokortit, kirjallisuus
- Ennaltaehkäisevästi kaveritaidoista keskustelu
- Peukku ylös, peukku alas: voiko toiselle tehdä näin?

6.3. Miten kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä käsitellään lasten ja huoltajien kanssa?

Lapset:

- Sovitaan yhdessä yhteiset säännöt. Kerrataan niitä lasten kanssa tarvittaessa.
- Kuvatuki
- Lasten kanssa pohdinta, miltä sinusta tuntuisi tilanteessa. Jokainen kokee kiusaamisen eri tavalla, yksilöllisen kokemuksen huomiointi.

Huoltajat:

- Lasten kanssa laaditut ryhmän säännöt on huoltajien nähtävillä.
- Avoin vuorovaikutus
- Ristiriitatilanteista kerrotaan huoltajille, mutta asiat käsitellään päiväkodissa päivän aikana, ei edellytetä että huoltajat enää päiväkotipäivän jälkeen alkavat käymään asiaa läpi.
- Toivotaan huoltajien olevan matalalla kynnyksellä yhteydessä päiväkotiin, mikäli jokin asia huolestuttaa.

6.4. Mahdollisia muita huomioita**6.5. Suunnitelma laadittu (pvm.)**

9/24, käyty yhdessä läpi kehittämisspäivässä 25.10.2024